

«ЗОРЕ ВЕЧІРННЯ, СВІТИ, НЕ ПОГАСАЙ...»

Василь ХУДИК.

За стінами, де колись лунав безтурботний дитячий сміх, тепер тихо зітхає старість. Вона давно вже почала підкрадатися до цих сільських молодих: то стане у пекельну спеку на краю живного поля або пролетить бабиним літом над широким буряковим ланом, то блимне підсліпувато із кутка колгоспної ферми. Такай від неї – не втечеш, хрестися – не відхреститися. Ось і рипнула дверима, спіткнулася об поріг, зачовгала по хаті, закректала, розв'язуючи торбу, витрушуючи з неї хвороби, смуток і журбу. І вже годі позбутися тих небажаних гостинців – причепилися, мов реп'яхи...

Не інакше, як за іронією долі ця тиха обитель розташована у колишньому дитячому садку. Назву має по-канцелярському довгу і хитромудру – стаціонарне відділення Млинівського районного територіального центру обслуговування пенсіонерів та одиноких непрацездатних громадян. Відділення стало другою домівкою для двадцяти мешканців, котрі тут доживають свого віку. Вісімнадцять з них – жінки. Їх, здається, найбільш обділила доля, адже переважна більшість так і не відчула радості материнства.

Вони різні за віком. Найстаршій, Ользі Пантелеймонівні Лободзінській у березні виповнилося 92 роки, наймолодшій, Валентині Андріївні Степаненко, – 57 (багатьом, як то кажуть, у доньки годиться). Є серед мешканців і

- Артеріальний тиск – у нормі, - радо сповіщає медична сестра Раїса Демидюк.

представники сильної статі – Олег Олександрович Паньков та Микола Іванович Табачук. Втім, сильна стать – тут поняття досить умовне...

Двадцять мешканців – двадцять понівечених людських доль. Кожного привела сюди своя терниста дорога. Багатьом довелося пережити воєнне лихоліття, важкі сталінські часи.

Нелегкі випробування випали на долю Любові Юрївни Воробей з Озлієва. Вона ще в дитинстві залишилася круглою сиротою. Жили удвох з бабусею, тож розкошувати не довелось – з раннього віку при звичайній дощавій селянській роботі. Завдяки оцій витривалості й вижила у фашистській неволі.

Зі сльозами на очах пригадує Любов Юрївна часи поневірянь. У 1942-му році чорними круками нагрянули в село поліцаї. Хлопцям та дівчатам навіть не дали як слід попрощатися з рідними. Оточили і, немов худобу, погнали в Дубно. Розмістили в колишніх казармах під посиленою охороною.

Найбільше уваги в стаціонарному відділенні приділяють Ользі Михайлівні Лободзінській. Вона серед мешканців найстарша за віком.

Через два тижні вишикували в колону по чотири – і на станцію, де на них чекали товарні вагони. А далі – довга дорога в невідомість...

Працювала на фабриці в німецькому містечку Оперталь. Жили в бараках за колючим дротом, знемагаючи від голоду і непосильної праці. Смерть для невольників не була новиною, вона чатувала на кожному кроці. Поряд гинули подружки від хвороб, а вже наприкінці війни – від бомб союзників. У 1945-му в'язнів звільнили американці. Радість, що охопила всіх, важко передати словами. Але шлях до рідної домівки був далеким. Спочатку розмістили в американському таборі для оstarбайтерів, згодом – у радянському...

Не надто привітно зустріла колишню невольницю і омріяна рідна земля. Щоб заробити шматок хліба, треба було знову прагнуватися і тягти з усіх сил.

Працювала в одній із заготівельних організацій. За тридев'ять земель мандрували слідом за худобою – гонили череди у Житомир, Шепетівку і навіть у саму столицю. Ось так у безкочних мандрах і промайнули молоді літа, розлетілися на битому шляху дівочі мрії. Бо був у неї суджений, та побратися не судилося. Прийшли темної ночі лихі люди, забрали хлопця і повели туди, звідкіля ніколи не повертаються. Це, либонь, про їхню безталанну любов і пісня:

Зоре вечірняя, світи, не погасай,
Більше не вийду я
До тебе в темний гай.

А як приходила, то милувалася,
Забрали милого, а я зосталася.

Повели милого попід березами,
А я вмивалася дрібними сльозами...

Невблаганий час висушив дівочі сльози. Іноді, бува, з'явиться росинка, прокотиться волого щогою і розтане, загубиться в глибоких зморшках-борозенках. Втім, оці літні, покарбовані життям жінки, здається, соромляться своїх сліз. Може, тому, що всі їх уже виплакали? Натомість в очах застигли біль і невимовна туга. Це відчуваєш, ледь переступивши поріг цієї тихої і скромної обителі. Ні, вони не звикли скаржитися. Навпаки – від них можна почути слова вдяч-

ності і на адресу керівника територіального центру Миколи Василіщука, і завідуючого стаціонарним відділенням Руслана Саврана та медсестри Раїси Демидюк. Завдячують старенькі і кухарям, няням, усьому обслуговуючому персоналу. Бо всі ті, хто доглядає стареньких (є серед них і зовсім безпомічні), намагаються їм догодити. Хоч це, якщо відверто, іноді зроби не просто.

У стаціонарне відділення часто навідуються священники, приходять сюди і учні млинівських шкіл. Тоді обличчя стареньких розпогоджуються, відступає смуток, зникає печаль. Пригощають дітей цукерками і самі з ними тішаться як діти.

Все ж у цій тихій обителі більше буднів, ніж свят. Вони йдуть безкочною сірою чередою і схожі між собою, немов брати-близнята. Сніданок, обід, вечеря, телевізор, ліжко у крихітній кімнатці. Живуть здебільшого по

- А що сьогодні на обід? – цікавиться завідуючий відділенням Руслан Савран.

двох, лише дві палати тримісні та одна чотиримісна. Суперечки між мешканцями виникають рідко – здебільшого миряться. Та й ділити, по-суті, нічого. Кожна живе у своєму минулому, а майбутнє...

У переліку документів, що надаються в територіальний центр під час прийому громадянина чи громадянки, під пунктом за номером 10 значиться «довідка із сільської ради про те, хто буде хоронити, коли людина помре». До цього останнього пункту призначення щороку приходять двоє-троє мешканців обителі. Проводжають їх тихим старечим зітханням і молитвою – біз метушні та ридань. Проводжають і самі готуються до останньої години – кожна з бабусь заздалегідь тримає для себе вдяганку – «на смерть». І в цьому звичай не стільки німе очікування невідворотнього, скільки вірність звичаям предків. Бо ж усі ми в житті – тимчасові гості...

Щодня вулицею 17 Вересня лине живий потік. Люди несуть кудись свої радощі й печалі. Повз скромну будівлю з ошатним, під «євро», парканом пропливає життя. А за вікнами цього будинку, здається, зупинився час. Та ось відхилилася фіранка, ви зустріли чийсь погляд. Не відвертайте очей – це глянула на вас... старість.